

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I CsfségSZIGORUAN TITKOS !
KÜLÖNÖSEN FONTOS !

64/34-335/1971

Tárgy: Megbeszélés a Szovjet Hírszerzés vezetőjével, SZAHAROVSKIJ vezérezredes elvtárssal, a Varsói Szerződéshez tartozó szocialista országok hírszerző szervei vezetői budapesti találkozójának előkészítéséről.

INFORMÁCIÓS HIVATAL	
Minősítés felülvizsgálva: ...1996.IV.24...	
-fenntartva	államtitok
Minősítés: -módosítva	szolgálati titok
-megszüntetve	
Minősítés érvényességi ideje: ...2020.IX.21...	
Minősítési határozat száma: 8-46/114-67/86	

J E L E N T É S
Budapest, 1970. április 13.

SZAHAROVSKIJ vezérezredes elvtárs bevezetőben tájékoztatást adott a nemzetközi helyzet azon legfőbb vonatkozásairól, amelyek motiválják a Varsói Szerződés országai hírszerző szervei vezetőinek találkozóját.

Elmondotta, az utóbbi évben kiéleződött a harc a két rendszer között, többek között azért is, mert Lenin születésével kapcsolatos évforduló, amely a szocialista országok és a marxista-leninista eszme térhódítását jelképezi, megzavarását fő feladatuknak tekintik.. Kiszélesedett az antikommunista propaganda a világ számos országában és ebben nagy szerepe van a cionista mozgalomnak. Ez nemcsak Izrael kérdése, mert a cionista mozgalom kedvező fedési terep az USA agresszív törekvéseinek.

Az ellenséges agresszivitás növekedését fokozza az a "sokk" helyzet, amelybe az imperialista országok kerültek a csehszlovákiai események kapcsán az 5 szocialista ország cselekvési egységében megnyilvánult politikai és katonai tényezők miatt. Egyes nyugati katonai szakemberek a csehszlovákiai események kapcsán megnyilvánult katonai akciók minőségét

- 2 -

rendkívül nagyra értékelik és a modern hadviselés körülményei között a legmagasabb szintű manőverezési készséget látják abban bizonyítottnak.

A nyugati katonai szakértők a megtett katonai intézkedések, valamint a Vietnamban nyújtott katonai felszerelések alapján látják, hogy a Szovjetunió és a többi szocialista ország fegyveres erői határozott felfogása, magasfoku szervezettsége magában foglalja a legkorszerűbb hadászati tapasztalatokat és felszereléseket. Ez kihatott egyébként az Egyesült Államok vietnami politikájában bekövetkezett bizonyos foku fordulatra is.

Sajnos gyengíti helyzetünket a Kinával kialakult probléma, amely bizonyos mértékig serkentőleg hat főképp az amerikai agressziós tervekre. Ugyancsak növeli az agressziós reményeket egyes nyugati pártok nacionalista és szovjet ellenes előjelű állásfoglalása, nevezetesen pl. az Angol Kommunista Párt azon ténykedése, hogy néhány mandátum elnyerése érdekében szovjet ellenes hangot ütött meg.

Az Egyesült Államok jelenlegi adminisztrációja törekvései és a jelenleg Dél-Kelet Ázsiában tapasztalható tendenciák nincsenek összhangban. Az amerikai kormány többsége - információjuk szerint - szívesebben látott volna valamiféle kiutat a Dél-Kelet Ázsiában kialakult katonai helyzetből, békésebb megoldásokkal. Figyelembe véve azonban a Kambodzsában történeteket, valamint a laoszi eseményeket, a dél-kelet ázsiai helyzet nem annyira az amerikai, mint inkább a kínai elképzeléseknek megfelelően alakul.

A Kinával folytatott szovjet megbeszélések semmi eredményt nem adnak. Azokon előrehaladás nincs. Mindkét fél a "statusquo fenntartását" tartja szükségesnek, azonban mindkét fél mást ért a "statusquo" alatt. Egyes jelenségek arra utalnak, mintha Kinában a Csou En-laj köré csoportosult

viszonylag józanabb csoport aktívabb tevékenységbe kezdett volna és feltehetően ennek egyik jele a koreai látogatás is.

A közel-keleti térség megoldásait illetően számos nehézség mutatkozik. A Szovjetunió elsősorban az EAK-nak rendkívül nagy horderejű katonai segítséget ad, mindenekelőtt légháritó berendezések vonatkozásában. Ennek következménye, hogy az izraeli légierő lemondott az EAK-beli mélységi célok támadásáról. Ez új jelenségnek mondható.

Pozitív irányban hatott az iraki helyzet belső lerendeződésében a kurd kérdés megoldása. Mind emellett a kurd jobboldal nem ért egyet a kialakult helyzettel és Iránhoz fordult segítségért az iraki kormányzat ellen. Emögött az USA kormánykörei és hírszerző szervei állnak.

Az Egyesült Államok vezető körei az utóbbi években fokozatosan átértékelik a lokális háborukat illetően vallott felfogásokat és ismét egyre jobban előtérbe kerül a globális háború problematikája. Ennek érdekében tovább fejlesztik a támadó rakéta-technikát és számos intézkedést tesznek az általuk létrehozott politikai és katonai blokkok erősítésére. A leszerelésről tett nyilatkozataik nem tekinthetők komolynak.

Erőteljes intézkedéseket igyekeznek tenni a NATO megerősítésére. A legutóbbi /decemberi/ NATO-ülésein tett azon javaslatuk, hogy építsék ki a nem hagyományos fegyverek 5 éves fejlesztési tervét, valamint az a teória, hogy a hagyományos fegyverekkel nem lehet megvédeni Európát, azt a célt szolgálja, hogy fokozzák intézkedéseiket egy atomháború előkészítésére.

Az Egyesült Államok és szakszolgálati szervei a fentiekkel párhuzamosan fokozzák az ideológiai diverziót, fő céljuk arra

irányul, hogy megbontsák annak az 5 szocialista országnak az egységét, amely 1968 augusztusában eredményesen védte meg a csehszlovák szocializmust.

Az ideológiai diverzió új vonásaként említhető meg, hogy - főképp amerikai irányítással - a különböző nagyobb horderejű politikai kérdésekben szervezett dezinformációs akciókat hajtanak végre. Ennek egyik példája a jelenleg folyamatban lévő lengyel-nyugatnémet, NDK-nyugatnémet tárgyalások során jól megfigyelhető volt. A nyugatnémet tárgyaló partnerek a lengyelekkel azt akarták elhitetni, hogy az NDK 3 milliárd márkás hitelt fogadott el az NSZK-tól. Ugyanakkor az NDK-val azt akarták elhitetni, hogy a lengyelek hajlandók politikai engedményeket tenni az NDK rovására Berlin kérdésében.

Brandt nyugatnémet kancellár politikája tulajdonképpen a korábbi nyugatnémet politika folytatását jelenti. A cél ugyanaz: megszerezni Európában a vezető szerepet, megbontani a szocialista országok egységét és megsemmisíteni az NDK-t.

Anglia változatlanul - önálló külpolitika híján - az USA legszorosabb szövetségesét képezi. Új vonásként említhető meg, hogy erőteljes intézkedéseket tettek az NSZK-val való kapcsolatok megerősítésére.

Franciaország külpolitikai pozíciói - az utóbbi évekhez viszonyítva - bizonyos kételyeket ébresztenek mind az USA-t, mind a vietnami kérdést illetően.

A jelenlegi Nixon-adminisztráció eléggé bonyolult helyzetbe került. Nixon a megválasztásakor az Egyesült Államok lakosságának ígéretet tett a háboru megszüntetésére, ennek azonban éppen az ellenkezője történt és Dél-Kelet Ázsiában a katonai események nemhogy szűkülnének, hanem szélesedő ten-

denciát mutatnak. A Nixon-adminisztrációnak ezt a nehézsé-
gét politikailag ki lehet használni.

Rendkívül bonyolult az Egyesült Államok belső helyzete
összefüggésben egyes külpolitikai kérdésekkel, mindenek-
előtt a közel-keleti helyzettel. A közel-keleti és észak-
afrikai politikai helyzet lehetővé teszi, hogy az amerikai
olaj-monopóliumok ellen hatékonyabb támadás induljon és
rájuk érzékeny csapás mérhető.

Az Egyesült Államok hírszerző szervei - ösztönzésükre néhány
nagyobb nyugati ország elhárító és hírszerző szervei - széles
mértékben bontakoztatják ki támadásukat a szocialista orszá-
gok ellen. Minden eddigit felülmúló kémhisztéria és a szov-
jet hírszerzés ellen irányuló általános támadás konturjai
bontakoznak ki. Az Egyesült Államokban jelenleg több kötet-
ből álló könyv kiadását tervezik, amelyek a szovjet állam-
biztonsági szervekkel fog foglalkozni. Az első kötet megje-
lenése a közeljövőben várható, amely részletesen elemzi -
jórészt az árulások révén szerzett ismeretek alapján - a
szovjet hírszerzés illegális munkáját.

Általában megállapítható, hogy a nyugati országokban az ope-
ratív helyzet rendkívül gyors ütemben romlik, olyan belső
biztonsági intézkedéseket tesznek, amelyek nagymértékben
megnehezítik a hírszerző munkát. Mindazok a személyek Nyu-
gaton, akik komoly állami titkok birtokában vannak olyan
foku ellenőrzés és pszichológiai megfélemlítés alatt áll-
nak, hogy hírszerző munkára való megnyerésük egyre bonyolul-
tabb feladatot jelent.

A nemzetközi helyzet a fentiekben vázolt főbb vonása, az ope-
ratív helyzet tendenciái szükségessé teszik, hogy a Varsói
Szerződéshez tartozó szocialista országok hírszerző szervei-
nek vezetői - esetleg szimpózium jelleggel - találkozzanak.
Szovjet javaslat szerint célszerű, ha a résztvevő országok

delegációjának vezetői tájékoztató jellegű beszámolót tartanak a nemzetközi helyzet főbb vonásairól, a hirszerző munka körülményeiről, az ellenséges hirszerző szervek elleni harcról. Célszerű, ha a delegációk vezetői kifejtik ebben a helyzetben teendő intézkedéseket, szükségesnek tartott legfontosabb feladatokat. Az értekezleten 2-3 fős delegációk vehetnének részt.

Az értekezlet nem fogadna el határozatot, ha csak az értekezleten résztvevők nem tartanák célszerűnek egy ilyen határozat elfogadását. Elképzelhető, hogy egyes konkrét kérdésben, pl. SZER bizonyos együttműködéssel kapcsolatos megállapodás történhetne.

Az értekezlet résztvevői: a Varsói Szerződéshez tartozó szocialista országok hirszerző szerveinek vezetői, akiknek a mellékelt meghívólevél-tervezet elküldése lenne célszerű.

Tekintettel arra, hogy a megbeszélés Budapesten lesz, célszerű lenne, ha az értekezletet a magyar Belügyminisztérium vezetője, vagy az állambiztonsági szervekkel foglalkozó helyettese nyitná meg.

Az értekezlet rendjére vonatkozóan valamelyik /esetleg a bolgár/ delegáció vezetője tenne javaslatot. A javaslat tartalmazná az értekezlet napirendjét, tárgyalási nyelvét, elnöklési rendjét, időtartamát és néhány más ügyrendi vonatkozású kérdést.

Az értekezlet felhasználható lenne a plenáris megbeszélések mellett kétoldalu megbeszélések folytatására is.

Szaharovszkij vezérezredes elvtársat tájékoztattam, hogy magyar részről megtiszteltetésnek tartjuk, hogy az értekezlet

- 7 -

megtartásának kezdeményezését magunkra vállalhatjuk és annak helyéül Budapestet javasolhatjuk. Közöltem, úgy gondoltuk, hogy a megbeszélések idejére június második felében kerülhetne sor 5 napos időtartammal, amelynek első és utolsó napját az érkezések, ill. elutazások ideje tenné ki.

Felvetettem, esetleg célszerű lenne, ha a delegáció tagjai között részt venne az illető szocialista ország hirszerző szerve tájékoztató szolgálatának vezetője.

A Szaharovszkij elvtárs által javasolt napirendi pontot illetően közöltem, hogy hasonló elképzeléseink voltak énkünk is, kiegészítve azzal, hogy ha a tárgyalások menete azt lehetővé teszi a delegációk valamelyike részéről célszerű lenne felvetni a többoldalú együttműködés fejlesztésének egyes kérdéseit.

Szaharovszkij elvtárs a fentiekkel egyetértett.

Közöltem, hogy amennyiben szükségesnek tartja, részünkről az előkészítés időszaka alatt intézkedéseket tehetünk néhány szocialista ország hirszerző szerveinek vezetőivel történő előtanácskozásra. Szaharovszkij elvtárs ezt köszönettel vette, egyben közölte, hogy amennyiben magyar részről a meghívóleveleket kiküldték és ezt velük közölték, akkor a szovjet hirszerzés az európai szocialista országokban működő képviseltein keresztül - Romániát kivéve - a szükséges előkészítő munkálatokat elvégzik.

Közöltem, hogy magyar részről a meghívólevelekre érkezett választól függően megfelelő előkészületeket teszünk az értekezlet technikai /fordítói/ és egyéb feltételeinek biztosítása érdekében.

Kérdésként felvetettem, hogy nem gondolja-e Szaharovszkij

- 8 -

elvtárs, hogy a hirszerző szervek vezetőinek találkozója esetleg alkalmas terep lehetne a szocialista országok belügyi szervei vezetőinek felső szintű találkozásának előkészítésére. Szaharovszkij elvtárs közölte, hogy a megbeszélés utolsó pontjaként fel akarta vetni, mint javaslatot ugyanezt a kérdést. Elmondotta, hogy az Állambiztonsági Bizottság elnökével, Andropov elvtárssal folytatott konzultáció során Ők is arra gondoltak, hogy a zárszót tartó magyar Belügyminisztériumi Vezető - hivatkozással a katonai elhárító szervek korábbi, valamint a hirszerző szervek vezetőinek tanácskozására - javaslatként az értekezlet résztvevőinek felvetné a belügyi /állambiztonsági/ vezetők felső szintű találkozója megszervezésének gondolatát, amely javaslatról a résztvevők tájékoztatnák illetékes vezetőiket.

Mellékelten felterjesztem Szaharovszkij elvtárs által átadott levéltervezetet, amelyhez javaslatként hozzáfűztem, hogy célszerű lenne, ha a levelet a magyar Belügyminisztérium vezetője, Miniszter Elvtárs írná alá, az ő nevével menne ki a meghívás és a levelek címzettjei a szocialista országok belügyi /állambiztonsági/ szervei vezetői lennének. Szaharovszkij elvtárs a javaslattal egyetértett és maga is célszerűbbnek látta a levél ilyen jellegű megszerkesztését. Kiegészítésül közölte, hogy a levél szövegéből kimaradt a delegáció létszámára való utalás, kérte, hogy ezt egészítsük ki.

Ugyancsak kérte, hogy a Magyarországon lévő képviselőjünkön keresztül tudósítsuk a meghívó-levelek elküldéséről.

Ami a román elvtársak meghívását illeti, közölte, hogy amennyiben román részről az értekezleten való részvételt illetően negatív állásfoglalás történne, az értekezletet akkor is meg kellene tartani. Ismét hangsúlyozta, hogy román vonatkozásban nincs lehetőségük előkészítő megbeszélés folytatására. Ha úgy ítéljük meg, magyar részről esetleg ilyen előkészítő megbeszélést lefolytathatunk.

- 9 -

A meghívólevelek elküldése után kellene hozzákezdeni az értekezlet lebonyolításával kapcsolatos részletes program kidolgozásához, amelynek megvitatása a hazánkban működő szovjet képviselőlet útján történhetne.

J a v a s l a t

1. Javaslom a mellékelten felterjesztett levél-tervezet megküldését - a szükséges módosítással - a Varsói Szerződéshez tartozó szocialista országok belügyi /állambiztonsági/ vezetőinek.
2. Meg kell kezdeni az értekezlet előkészítésével kapcsolatos feltételek megszervezését és a részletesebb program kidolgozását.
3. Meg kellene kezdeni a megnyitó-beszéd és a magyar delegáció beszámolója tervezetének elkészítését.
4. Az értekezlet tartalmi és technikai előkészítése érdekében szükséges lenne a hirszerzés és a Nemzetközi Kapcsolatok Osztálya részvételével egy előkészítő jellegű bizottságot létrehozni. A III/I Csfség részéről a bizottságban részt vennének PADOS Gábor r. alez. a Tájékoztató és Értékelő Osztály vezetője, TEMESI Gábor r. alez. az Igazgatási Osztály vezetője.

/: Rajnai Sándor :/
r. vezérőrnagy

főcsoportfőnökhelyettes

K: 2 pld/RS/Krné.